

Meghallani a tanúsíthatatlant

KÖNYVKRITIKA - KETTEN EGY ÚJ KÖNYVRŐL - LXIV. évfolyam, 18. szám, 2020. április 30.

Ketten egy új könyvről – *Giorgio Agamben: Ami Auschwitzból marad. Fordította Darida Veronika. Kijárat Kiadó, Budapest, 2019, 155 oldal, 3000 Ft*

Az Auschwitzról való beszédet az a paradoxon nehezíti, amelyhez Agamben a könyvben gyakran idézett Primo Levin keresztül jut el: a tanúságtétel lehetetlen, mert csak az tanúskodhat, aki túlélte a tábor, de a túlélők nem lehetnek a valódi tanúk. A „véghez vitt rémtettet nem beszélte el senki”, mert a gázkamrából nem volt visszaút. Auschwitz helyén egy hiány tátong, amelyet a pszeudotanúk, a túlélők próbálnak betölteni beszédükkel, „hogyan ezáltal egy hiányzó tanúvallomásra tegyenek tanúságot.” Ez azonban nemcsak azért lehetetlen, mert mások helyett kell megszólalni, hanem azért is, mert „akik odavesztek, akkor sem tettek volna tanúságot, ha toll és papír van a kezük ügyében, mert a pusztulásuk már a testi halál előtt kezdetét vette. A megfigyelés, az emlékezés, a mérlegelés és az önkifejezés képességét már hetekkel, hónapokkal a haláluk előtt elvesztették.”